

Byggnads- och anläggningsarbete

Arbetsmiljöverkets föreskrifter om ändring i
Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter (AFS 1999:3)
om byggnads- och anläggningsarbete

Arbetsmiljöverkets föreskrifter om ändring i Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter (AFS 1999:3) om byggnads- och anläggningsarbete;

AFS 2014:26
Utkom från trycket
den 15 april 2014

beslutade den 25 mars 2014.

Arbetsmiljöverket föreskriver med stöd av 18 § arbetsmiljöförordningen (1977:1166) i fråga om Arbetarskyddsstyrelsens föreskrifter (AFS 1999:3) om byggnads- och anläggningsarbete

dels att 1a, 7, 8, 12, 14 och 101 §§ samt rubriken närmast före 101 § ska ha följande lydelse,

dels att det ska införas fyra nya paragrafer, benämnda 56 a, 60 a, 86 a och 92 a §§, samt närmast före 60 a och 92 a §§ nya rubriker av följande lydelse.

Arbetsmiljöverket beslutar i fråga om de allmänna råden till föreskrifterna

dels att kommentarerna till 1 a, 7, 8, 12 och 13–15 §§ ska ha följande lydelse,

dels att det sist i det inledande avsnittet *Bakgrund* ska införas en ny rubrik och text av följande lydelse,

dels att det ska införas nya kommentarer till 60 a och 92 a §§ av följande lydelse.

1 a § Bestämmelserna i 19, 21, 31, 45, 48, 71 och 85 §§ gäller även planering och utförande av vinterväghållning. Bestämmelserna i 19, 48 och 56 a §§, 60 § tredje stycket, 60 a, 86 a, 87, 89 och 92 a §§ gäller även planering och utförande av snöskottning på tak.

7 § Den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete ska, innan arbetena påbörjas, lämna en förhandsanmälan till Arbetsmiljöverket då det gäller byggarbetsplatser

– på vilka arbetet beräknas pågå under längre tid än 30 arbetsdagar och där mer än 20 personer vid något tillfälle sysselsätts samtidigt eller

– på vilka det totala antalet persondagar beräknas överstiga 500. Förhandsanmälan ska innehålla uppgifter enligt bilaga 1.

Ett exemplar av förhandsanmälan ska finnas uppsatt väl synligt på byggarbetsplatsen och, om det behövs, uppdateras regelbundet. Den som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbetet ansvarar för att så sker.

Om den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete i strid med kraven i första stycket inte lämnar någon förhandsanmälan enligt bilaga 1, ska denne betala sanktionsavgift om 5 000 kronor, se 101 §.

8 § Den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete ska se till att en arbetsmiljöplan upprättas och finns tillgänglig innan byggarbetsplatsen etableras om

- något av de arbeten som anges i 12 a § andra stycket C behöver utföras i samband med byggnads- eller anläggningsarbetet eller
- arbetet är av sådan omfattning att förhandsanmälan ska lämnas enligt 7 §.

Denna ska vidare se till att alla sådana anpassningar genomförs i arbetsmiljöplanen som kan komma att behövas med hänsyn till hur arbetet fortskrider och till de eventuella förändringar som ägt rum.

Ytterligare bestämmelser om arbetsmiljöplan finns i 12, 12 a och 14 §§.

Om den som låter utföra ett byggnads- eller anläggningsarbete i strid med denna bestämmelse inte har sett till att en arbetsmiljöplan upprättats innan byggarbetsplatsen etablerats ska denne betala sanktionsavgift om

- 50 000 kronor om projektets storlek är sådan att förhandsanmälan krävs enligt 7 § i dessa föreskrifter,
- 10 000 kronor om projektets storlek är sådan att förhandsanmälan inte krävs enligt 7 § i dessa föreskrifter.

Om hela byggnads- eller anläggningsarbetet pågår under maximalt två dagar i följd, ska ingen sanktionsavgift betalas. Se 101 §.

12 § Om 8 § kräver att en arbetsmiljöplan ska upprättas ska byggarbetsmiljösamordnaren enligt 3 kap. 7 a § arbetsmiljölagen upprätta eller låta upprätta en sådan plan innan byggarbetsplatsen etableras.

Om byggarbetsmiljösamordnaren enligt 3 kap. 7 a § arbetsmiljölagen i strid med denna bestämmelse inte har upprättat eller låtit upprätta en arbetsmiljöplan innan byggarbetsplatsen etablerats ska denne betala sanktionsavgift om

- 50 000 kronor om projektets storlek är sådan att förhandsanmälan krävs enligt 7 § i dessa föreskrifter,
- 10 000 kronor om projektets storlek är sådan att förhandsanmälan inte krävs enligt 7 § i dessa föreskrifter.

Om hela byggnads- eller anläggningsarbetet pågår under maximalt två dagar i följd, ska ingen sanktionsavgift betalas. Se 101 §.

14 § Byggarbetsmiljösamordnare enligt 3 kap. 7 b § arbetsmiljölagen ska organisera en skyddsverksamhet på byggarbetsplatsen. Om flera företag bedriver verksamhet på byggarbetsplatsen ska byggarbetsmiljösamordnaren organisera en gemensam skyddsverksamhet tillsammans med dem.

Byggarbetsmiljösamordnare enligt 3 kap. 7 b § arbetsmiljölagen ska se till att den arbetsmiljöplan som upprättats enligt 8, 12 och 12 a §§ finns tillgänglig på byggarbetsplatsen, så att alla som arbetar där kan ta del av den, så snart byggarbetsplatsen etablerats.

Byggarbetsmiljösamordnare enligt 3 kap. 7 b § arbetsmiljölagen ska genomföra eller låta genomföra alla anpassningar i arbetsmiljöplanen som kan komma att behövas med hänsyn till hur arbetet fortskrider och till de eventuella förändringar som ägt rum. Byggarbetsmiljösamordnaren ska därvid anpassa planen till de arbetsmetoder som verkligen används och till de verkliga förutsättningarna för arbetets utförande. Även beskrivningen av hur arbetsmiljöarbetet ska organiseras ska vara uppdaterad. Vid alla ändringar i arbetets utförande av betydelse eller ändrade förutsättningar av betydelse för arbetsmiljön, ska en ny anpassning göras.

Byggarbetsmiljösamordnare enligt 3 kap. 7 b § arbetsmiljölagen ska genomföra eller låta genomföra alla anpassningar i dokumentationen enligt 12 b §, som kan komma att krävas med hänsyn till hur arbetet fortskrider och de eventuella förändringar som ägt rum.

Om den som är byggarbetsmiljösamordnare enligt 3 kap. 7 b § arbetsmiljölagen i strid med kraven i andra stycket inte ser till att den arbetsmiljöplan som upprättats enligt 8, 12 och 12 a §§ finns tillgänglig på byggarbetsplatsen, så att alla som arbetar där kan ta del av den, ska denne betala sanktionsavgift om

- 50 000 kronor om projektets storlek är sådan att förhandsanmälan krävs enligt 7 § i dessa föreskrifter,
- 10 000 kronor om projektets storlek är sådan att förhandsanmälan inte krävs enligt 7 § i dessa föreskrifter.

Om hela byggnads- eller anläggningsarbetet pågår under maximalt två dagar i följd, ska ingen sanktionsavgift betalas. Se 101 §.

Fall till lägre nivå m.m.

56 a § Vid arbeten med fallrisker ska bestämmelserna i 57–60 §§, 87–92 §§ och övriga tillämpliga regler följas. Om fallskyddet inte uppfyller den mininivå som finns beskriven i 60 a § kan sanktionsavgift påföras.

Sanktionsavgift vid fallrisk till lägre nivå m.m.

60 a § Om fallskydd enligt 57–60 §§ saknas och arbete utförs där det finns risk för fall och fallhöjden är två meter eller mer, ska sanktionsavgift betalas om inte villkoren nedan minst uppfylls. Vid takarbete gäller även bestämmelserna i 86 a och 92 a §§.

1. Skydd mot fall ska finnas vid arbetet genom att man
 - a. arbetar i skydd av skyddsräcken,
 - b. arbetar på mobila eller fasta arbetsplattformar,
 - c. arbetar i arbetskorgar,
 - d. arbetar på eller innanför ställningar med skyddsräcken,
 - e. arbetar ovanför eller innanför skyddsnät eller
 - f. använder personlig fallskyddsutrustning.
2. Skydd mot fall ska vara utformat och användas enligt a–e nedan.
 - a. *Skyddsräcke* ska ha fotlist, mellanledare och överledare och vara minst en meter högt. När räcke endast skyddar mot fall från ställningslag ska bestämmelserna i föreskrifterna om ställningar uppfyllas. Om permanenta räcken utnyttjas som fallskydd, får fotlist utelämnas.
 - b. *Öppningar och hål med fallrisker* ska förses med skyddstäckning eller skyddsräcken.
 - c. *Personlig fallskyddsutrustning* ska bestå av helsele och kopplingslina med falldämpare. Linan ska vara förankrad.
 - d. *Personlig fallskyddsutrustning* ska förhindra fall till underliggande nivå.
 - e. *Personlig fallskyddsutrustning* ska användas och vara förankrad vid en förflyttning längs stege eller stegar, fasta eller lösa, om höjdskillnaden mellan nivån där förflyttningen startar och nivån där den slutar är mer än 4 meter.
3. Undantag från 1 och 2 medges för följande arbeten.
 - a. Vid *arbete från lös stege* behöver personlig fallskyddsutrustning inte användas om alla villkor i punkterna nedan är uppfyllda
 - endast enstaka arbeten utförs,
 - stegen är kortare än 5 meter,
 - arbetet tar mindre än 15 minuter per steguppställning och

– arbetet kan utföras med en hand, och så att man håller sig fast i stolen med den andra handen.

b. Vid *enstaka arbete med att installera infästning för säkerhetslina* maximalt 7 meter över marknivå. Befintliga infästningsanordningar längs vägen upp ska användas, om sådana finns.

c. Vid arbete med att *första gången fästa säkerhetslina* i befintlig förankringspunkt för fallskyddsutrustning maximalt 7 meter över marknivån. Befintliga infästningsanordningar längs vägen upp ska användas, om sådana finns.

Den arbetsgivare, den som ensam eller gemensamt med familjemedlem driver yrkesmässig verksamhet utan anställd, de som för gemensam räkning driver sådan verksamhet eller den som anlitar inhyrd arbetskraft i sin verksamhet, som överträder kraven i första, andra, tredje eller fjärde stycket ska betala en sanktionsavgift, se 101 §.

Lägsta avgiften är 40 000 kronor och högsta avgiften är 400 000 kronor. För den som har 500 eller fler sysselsatta är avgiften 400 000 kronor. För den som har färre än 500 sysselsatta ska sanktionsavgiften beräknas enligt följande:

Avgift = 40 000 kronor + (antal sysselsatta – 1) x 721 kronor.

Summan ska avrundas nedåt till närmaste hela hundratal.

Den som för samma arbete även överträder 92 a § ska endast betala en sanktionsavgift.

Takarbete

86 a § Vid arbeten på tak ska bestämmelserna i 57–60 §§, 87–92 §§ och övriga tillämpliga regler följas. Om fallskyddet inte uppfyller den miniminivå som finns beskriven i 92 a § kan sanktionsavgift påföras.

Sanktionsavgift vid takarbete

92 a § Om fallskydd enligt 87–89 §§ saknas och takarbete utförs där det finns risk för fall och fallhöjden är två meter eller mer, ska sanktionsavgift betalas om inte villkoren nedan minst uppfylls. Vid takarbete gäller även bestämmelserna i 56 a och 60 a §§.

1. Skydd mot fall ska finnas vid takarbetet genom att man
 - a. arbetar i skydd av skyddsräcken,
 - b. arbetar på mobila eller fasta arbetsplattformar,
 - c. arbetar i arbetskorgar,
 - d. arbetar på eller innanför ställningar med skyddsräcken,
 - e. arbetar ovanför eller innanför skyddsnät eller
 - f. använder personlig fallskyddsutrustning.

2. Skydd mot fall ska vara utformat och användas enligt a–h nedan.

a. *Skyddsräcke* ska ha fotlist, mellanledare och överledare och vara minst en meter högt. När räcke endast skyddar mot fall från ställningslag ska bestämmelserna i föreskrifterna om ställningar uppfyllas. Om permanenta räcken utnyttjas som fallskydd, får fotlist utelämnas. Skyddsräcke ska finnas även på takkant vid gavel.

b. Om arbete endast bedrivs *på ett begränsat område av taket* är det tillräckligt att fallskyddet skyddar mot fall inom detta område, om tydlig och hållbar avspärrning finns mot övriga delar av taket där arbete inte förekommer.

c. *Öppningar och hål* i tak eller underlag med fallrisker ska förses med skyddstäckning eller skyddsräcken.

d. Område på tak eller underlag med *risk för genomtrampning* ska spärras av.

e. *Personlig fallskyddsutrustning* ska bestå av helsele och kopplingslina med falldämpare. Linan ska vara förankrad.

f. *Personlig fallskyddsutrustning* ska förhindra fall till underliggande nivå.

g. *Personlig fallskyddsutrustning* ska användas och vara förankrad vid en förflyttning längs stege eller stegar, fasta eller lösa, om höjdskillnaden mellan mark och nivå där förflyttningen slutar är mer än 4 meter. Vid förflyttning mellan olika nivåer på tak ska personlig fallskyddsutrustning användas och vara förankrad även om nivåskillnaden är mindre än 4 meter.

h. *Personlig fallskyddsutrustning* ska användas vid förflyttning på tak och löpande förankras. Detta gäller inte om det finns skyddsräcken som skyddar mot fall.

3. Undantag från 1 och 2 medges för följande arbeten.

a. Arbete på *tak med högst 6 graders lutning* när arbetet utförs mer än två meter från takkanten eller annan kant. Tydliga och hållbara avspärrningar ska finnas som avgränsar arbetsområdet, minst två meter från takkanten eller annan kant. Om takytan lutar utåt och taket är så halt att det finns risk att falla över kanten, gäller inte detta undantag.

b. Vid *enstaka arbete med att installera infästning för säkerhetslina* maximalt 7 meter över marknivå. Befintliga infästningsanordningar längs vägen upp ska användas, om sådana finns.

c. Vid arbete med att *första gången fästa säkerhetslina* i befintlig förankringspunkt för fallskyddsutrustning maximalt 7 meter över marknivå. Befintliga infästningsanordningar längs vägen upp ska användas, om sådana finns.

Den arbetsgivare, den som ensam eller gemensamt med familjemedlem driver yrkesmässig verksamhet utan anställd, de som för gemensam räkning driver sådan verksamhet eller den som anlitar inhyrd arbetskraft i sin

verksamhet, som överträder kraven i första, andra, tredje eller fjärde stycket ska betala en sanktionsavgift, se 101 §.

Lägsta avgiften är 40 000 kronor och högsta avgiften är 400 000 kronor. För den som har 500 eller fler sysselsatta är avgiften 400 000 kronor. För den som har färre än 500 sysselsatta ska sanktionsavgiften beräknas enligt följande:

Avgift = 40 000 kronor + (antal sysselsatta – 1) x 721 kronor.

Summan ska avrundas nedåt till närmaste hela hundratal.

Den som för samma arbete även överträder 60 a § ska endast betala en sanktionsavgift.

Bestämmelser om sanktionsavgifter

101 § Bestämmelserna i 7, 8 och 12 §§ samt 14 § andra stycket utgör föreskrifter enligt 4 kap. 8 § arbetsmiljölagen (1977:1160). Bestämmelserna i 60 a och 92 a §§ utgör föreskrifter enligt 4 kap. 1 § arbetsmiljölagen.

Den som överträder dessa bestämmelser ska betala sanktionsavgift enligt 8 kap. 5–10 §§ arbetsmiljölagen. Sanktionsavgiftens storlek beräknas enligt de grunder som anges i 7, 8, 12, 14, 60 a och 92 a §§.

Denna författning träder i kraft, i fråga om 56 a, 60 a, 86 a samt 92 a §§, den 1 januari 2015, och i övrigt den 1 juli 2014.

BERNT NILSSON

Karin Sundh-Nygård

Anna Middelman

Vad gäller när privatpersoner låter utföra byggnads- och anläggningsarbete och konsumenttjänstlagen är tillämplig

Bestämmelserna om sanktionsavgifter enligt 7, 8 och 12 §§ gäller även för privatpersoner som låter utföra byggnads- eller anläggningsarbete och där konsumenttjänstlagen (1985:716) är tillämplig. Det innebär att även privatpersoner som till exempel låter uppföra en villa eller bygga om eller till, renovera eller underhålla en villa kan vara tvungna att betala sanktionsavgift om inte villaägaren avtalat med någon annan (oftast en entreprenör) att denne självständigt ska ansvara för planering och projektering av arbetet eller för utförandet av detta (eller bådadera). Om den som villaägaren slutit detta avtal med är självständigt ansvarig för hela byggprojektet går byggherrens (villaägarens) arbetsmiljöansvar automatiskt över på denne om konsumenttjänstlagen är tillämplig, se arbetsmiljölagen 3 kap. 7 c §. Den som villaägaren slutit ett sådant aval med anses vara självständigt ansvarig om denne är total- eller generalentreprenör. En entreprenör vid delad entreprenad anses däremot inte ha ett självständigt ansvar för byggprojektet, så om entreprenaden är delad blir det byggherren själv som blir tvungen att betala sanktionsavgift. Det innebär alltså att den villaägare som inte vill ha kvar sitt arbetsmiljöansvar enligt arbetsmiljölagen behöver vara noga med att beställa en totalentreprenad eller generalentreprenad för de arbeten man vill få utförda om inte villaägaren vill behålla sitt arbetsmiljöansvar i egenskap av byggherre.

Till 1 a § Vinterväghållning och snöskottning på tak räknas inte till byggnads- eller anläggningsarbete. Av paragrafen framgår att vissa, uppräknade bestämmelser i föreskrifterna ändå gäller för sådana arbeten. När det gäller vinterväghållning handlar dessa bestämmelser om planering, första hjälpen, val av arbetsmetoder och utrustning, information och instruktioner till arbetstagarna, personlig skyddsutrustning och en bestämmelse om varselkläder. Vid snöskottning på tak är det bestämmelser om takarbete och skyddsåtgärder mot fall som ska tillämpas. Överträdelse av fallskyddsbestämmelserna är förenade med sanktionsavgifter. Övriga bestämmelser i föreskrifterna, t.ex. bestämmelserna om arbetsmiljöplan, gäller inte för de här arbetena.

Observera att föreskrifter om skydd mot fall även finns i Arbetarskyddstyrelsens föreskrifter om skydd mot skada genom fall.

Som framgår ovan under kommentaren till 1 § gäller föreskrifterna däremot i sin helhet om nu nämnda arbeten utförs som en del av eller i samband med byggnads- och anläggningsarbete.

Till 7 § Vid beräkning av de personer som vid något tillfälle sysselsätts samtidigt respektive av antalet persondagar, räknas samtliga personer som på byggarbetsplatsen bidrar till att byggnads- eller anläggningsarbetet blir genomfört.

Endast de uppgifter som är kända behöver anges i förhandsanmälan.

Till 8 § Syftet med arbetsmiljöplanen är bland annat att få en grund för hur arbetsmiljöarbetet ska bedrivas samt att, ifråga om arbeten med särskild risk, erbjuda lösningar för hur förväntade faror ska kunna undvikas. Arbetsmiljöplanen blir på så sätt ett hjälpmedel för den enskilde entreprenören när han ska planera sin verksamhet på byggarbetsplatsen.

Arbetet med att upprätta arbetsmiljöplanen bör helst påbörjas samtidigt med projekteringen och den tidiga planeringen. En stor fördel med detta är att den då kan bli en dokumentation över de överväganden beträffande arbetsmiljön som görs vid projekteringen och vid planeringen.

Med två dagar i följd menas två dagar efter varandra under vilka man arbetar oavsett hur många timmar man arbetar den ena eller den andra dagen.

Till 12 § Se allmänna råden till 8 §.

Med två dagar i följd menas två dagar efter varandra under vilka man arbetar oavsett hur många timmar man arbetar den ena eller den andra dagen.

Ansvar för byggarbetsmiljösamordnare under utförandet av ett byggnads- eller anläggningsarbete

Till 13–15 §§ I den planering som tillhör utförandeskedet, och som alltså tillhör det som byggarbetsmiljösamordnaren under utförandet alltid måste befatta sig med, ingår produktionsplaneringen, dels en första sådan, dels en rullande planering där planerna anpassas till produktionens verkliga förlopp, planering när störningar inträffar samt planering på mer detaljerad nivå i form av arbetsberedningar där man bestämmer hur ett enskilt arbete, t.ex. formsättning av ett visst avsnitt ska genomföras. Till produktionsplaneringen hör också materialadministration, val av arbetsmetoder för enskilda arbeten m.m. Skyddsarbetet på arbetsplatsen behöver i allmänhet samplaneras med den nu nämnda planeringen för att en god arbetsmiljö ska uppnås.

De arbetsmiljösynpunkter som avses i 13 § syftar på risker som är eller kan bli ett resultat av att flera personer arbetar på ett arbetsställe. Med

arbetsutrustning avses här detsamma som i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om Användning av arbetsutrustning.

Vissa riktlinjer för arbetsmiljöverksamheten finns normalt i arbetsmiljöplanen. Så snart etablering skett på byggarbetsplatsen är det lämpligt att byggarbetsmiljösamordnaren vid ett sammanträde med övriga som är verksamma på byggarbetsplatsen informerar om arbetsmiljöplanen och gör de anpassningar av den som kan behövas. Vid sammanträdet är det lämpligt att skyddsombud, skyddsingenjörer och representanter från företagshälsovård deltar.

Enligt 3 kap. 7 b § jämförd med 7 e § arbetsmiljölagen är det byggarbetsmiljösamordnaren som ska se till att personalutrymmen och sanitära anordningar inrättas i behövlig omfattning på ett gemensamt arbetsställe. Arbetsmiljöverket har meddelat föreskrifter om arbetsplatsens utformning. Där finns också bestämmelser om personalutrymmen och sanitära anordningar.

De regler för byggarbetsplatsen som är angivna i arbetsmiljöplanen kan, om så är lämpligt, användas som underlag för de ordnings- och skyddsregler som byggarbetsmiljösamordnaren utfärdar. Samtidigt är det viktigt att arbetsmiljöplanen anpassas så att de regler som är angivna i den stämmer överens med dem som byggarbetsmiljösamordnaren har utfärdat.

En viktig uppgift för byggarbetsmiljösamordnaren är att se till att byggarbetsplatsen hålls städad och att god ordning råder.

Arbetsgivarens ansvar för de egna arbetstagarna gäller alltid, oberoende av samordningsansvaret.

Bestämmelsen om att byggarbetsmiljösamordnare enligt 3 kap. 7 b § arbetsmiljölagen ska se till att arbetsmiljöplanen finns tillgänglig på byggarbetsplatsen så att alla som arbetar där kan ta del av den innebär bl.a. att arbetsmiljöplanen bör finnas på svenska eller engelska och att innehållet kan behöva översättas till ytterligare språk, på ett sätt som är anpassat till byggarbetsplatsens behov. Planen kan hållas tillgänglig i pappersformat eller i digitalt format. I det senare fallet bör alla ha tillgång till detta.

Det är viktigt att anpassningarna i den dokumentation som ska upprättas enligt 9 och 12 b §§ genomförs så att dokumentationen stämmer med det slutliga utförandet som byggnaden eller anläggningen fått.

Erforderliga tillstånd som nämns i 15 § kan vara sådana skriftliga tillstånd som arbetstagare enligt Arbetsmiljöverkets föreskrifter om lyftanordningar och lyftredskap eller föreskrifterna om truckar ska ha erhållit av arbetsgivaren för att få använda anordningarna.

Med två dagar i följd menas två dagar efter varandra under vilka man arbetar oavsett hur många timmar man arbetar den ena eller den andra dagen.

Till 60 a § Om fallskyddet uppfyller kraven i denna paragraf men inte uppfyller kraven i övriga bestämmelser i föreskrifterna kan Arbetsmiljöverket ställa särskilda krav på åtgärder i ett separat förbud eller föreläggande i syfte att uppnå ett tillräckligt bra fallskydd. Även om en sanktionsavgift har beslutats kan Arbetsmiljöverket i ett sådant framåtsyftande förbud eller föreläggande mer i detalj beskriva vilka skyddsåtgärder som krävs, t.ex. att skyddsräcke ska sättas upp.

Observera att för fallskydden enligt andra stycket i denna paragraf gäller att de ska vara utformade enligt de bestämmelser i övrigt som gäller för sådana anordningar, t.ex. föreskrifterna om ställningar, stegar och arbetsbocker, personlig skyddsutrustning och reglerna om skyddsräcken och skyddsnät i föreskrifterna om byggnads- och anläggningsarbete.

Med att arbeta i skydd av skyddsräcken m.m. menas inte bara själva arbetet utan också de förflyttningar som görs i samband med arbetet.

För personligt fallskyddssystem gäller bestämmelserna i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om användning av personlig skyddsutrustning. Med att linan ska vara förankrad menas att förankringspunkten bör klara en statisk belastning på minst 10 kN under 3 minuter. Mobila förankringspunkter, som medföljer brukaren, bör vara CE-märkta och uppfylla kraven enligt SS EN 795 Fallskydd – Förankringsutrustning – Fordringar och provning. När det gäller fasta förankringspunkter på utrustningar, bör kraven i standarden för respektive utrustning uppfyllas, om sådan standard finns.

Med enstaka arbeten menas arbeten som förekommer sällan och oregelbundet.

Med antal sysselsatta avses, oavsett om de arbetar heltid eller deltid:

- Anställda arbetstagare.
- Inhyrd arbetskraft (jämför 3 kap. 12 § andra stycket arbetsmiljölagen).

I fråga om verksamhet utan anställda arbetstagare (jämför 3 kap. 5 § arbetsmiljölagen) avses med antal sysselsatta, oavsett om de arbetar heltid eller deltid:

- De personer som driver verksamheten.
- Inhyrd arbetskraft.

Den aktuella fysiska eller juridiska personens organisationsnummer avgör vilka personer som ska anses ingå i verksamheten. I antalet sysselsatta inräknas personer på verksamhetens samtliga arbetsställen.

Antalet sysselsatta ska beräknas utifrån information avseende den dag som överträdelsen av sanktionsbestämmelsen konstaterades.

Observera att om flera företag finns på platsen och bryter mot bestämmelsen, ska varje sådant företag betala sanktionsavgift.

Till 92 a § Om fallskyddet uppfyller kraven i denna paragraf men inte uppfyller kraven i övriga bestämmelser i föreskrifterna kan Arbetsmiljöverket ställa särskilda krav på åtgärder i ett separat förbud eller föreläggande i syfte att uppnå ett tillräckligt bra fallskydd. Även om en sanktionsavgift har beslutats kan Arbetsmiljöverket i ett sådant framåtsyftande förbud eller föreläggande mer i detalj beskriva vilka skyddsåtgärder som krävs, t.ex. att skyddsräcke ska sättas upp.

Observera att för fallskydden enligt andra stycket i denna paragraf gäller att de ska vara utformade enligt de bestämmelser i övrigt som gäller för sådana anordningar, t.ex. föreskrifterna om ställningar, stegar och arbetsbogar, personlig skyddsutrustning och reglerna om skyddsräcken och skyddsnät i föreskrifterna om byggnads- och anläggningsarbete.

Med att arbeta i skydd av skyddsräcken m.m. menas inte bara själva arbetet utan också de förflyttningar som görs i samband med arbetet.

För personligt fallskyddssystem gäller bestämmelserna i Arbetsmiljöverkets föreskrifter om användning av personlig skyddsutrustning. Med att linan ska vara förankrad menas att förankringen bör uppfylla något av följande villkor:

1. förankringspunkten bör klara minst en statisk belastning på 10 kN under 3 minuter eller

2. mobila förankringspunkter bör uppfylla kraven i standarden SS-EN 795 Personliga fallskyddssystem – Förankringspunkter eller

3. fasta förankringspunkter på utrustningar, t.ex. ställningar, mobila arbetsplattformar m.m., bör uppfylla kraven i standarden för respektive utrustning, om sådan standard finns eller

4. förankringsanordningen bör klara det dynamiska provet så som det är beskrivet i standarderna SS-EN 516 och SS-EN 12951 (se nedan).

När det gäller det dynamiska provet finns i början av år 2014 följande standarder där provet redovisas:

- SS-EN 516:2006 Takprodukter – Taktillträdesanordningar – Gångbryggor, stegplattor och enkelsteg.

- SS-EN 12951:2004 Takskyddsprodukter – Fast monterade takstegar.

Produkter som klarar det dynamiska provet är:

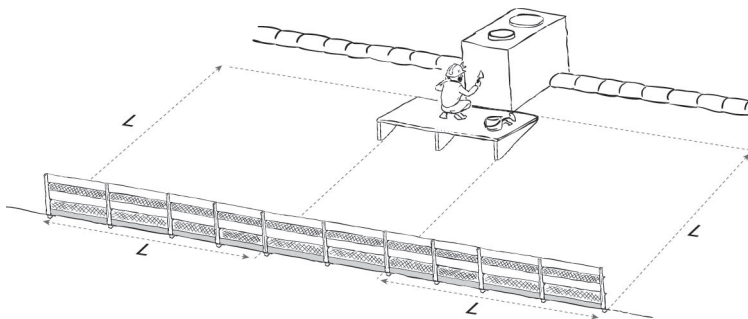
- Takbryggor klass 2 enligt SS-EN 516 (klass 1 klarar inte ett ryck från säkerhetslina).

- Takstegar klass 2 enligt SS-EN 12951 (klass 1 klarar inte ett ryck från säkerhetslina).

- Nockräcken och takfotsräcken enligt SS 83 13 31 Takskydd – nockräcken och takfotsräcken – Funktionskrav, utgåva 3.

- Låga räcken kring takfönster och takluckor enligt SS 83 13 33 Takskydd – Räcken – Funktionskrav, utgåva 2.
- Snöräcken enligt SS 83 13 35 Takskydd – Snöräcken – Funktionskrav, utgåva 2.

Om skyddsräcke sätts upp endast längs en del av takfoten i syfte att vara fallskydd för ett begränsat område där man ska arbeta, bör räcket sträcka sig utanför arbetsområdet minst så långt, som avståndet är i takfallets riktning från räcket till arbetsområdets högsta punkt, se illustrationen.

Områden där det kan vara risk för genomtramp är t.ex. ett underlagstak som inte är gjort för att beträdas, ett gammalt asbestcementtak, tak av glas eller plasttak. Gamla asbestcementtak och plasttak är ofta spröda.

Med avspärning menas något som inte behöver uppfylla kraven för skyddsräcke, men som gör det tydligt för alla som är på byggarbetsplatsen att området bakom avspärningen inte får beträdas. Avspärningen bör alltså vara tydlig och ibland bör skyltar användas. För märkning av avspärning, se Arbetsmiljöverkets föreskrifter om skyltar och signaler. Det är viktigt att avspärningen är hållbar, så att den inte förstörs av väder och vind m.m.

Begreppet antal sysselsatta förklaras i kommentaren till 60 a §.

**ARBETSMILJÖ
VERKET**

Arbetsmiljöverket · 112 79 Stockholm · Tel 010-730 90 00 · www.av.se

Utgivare: Anna Middelman
ISBN 978-91-7930-602-1 · ISSN 1650-3163